

جایزه X

گاهی وقت‌ها یک جایزه بزرگ مالی می‌تواند سرنوشت و زندگی یک نفر را برای همیشه تغییر دهد، اما برخی دیگر از جایزه‌ها، آنقدرها از نظر مالی تاثیرگذار نیست و بیشتر برای تشویق افراد طراحی شده است.

دستاوردهای این جایزه‌ها که توسط بنیاد X برنامه‌ریزی می‌شود، قرار است آینده بشر را تغییر دهد
جایزه X

جام جم آنلاین: گاهی وقت‌ها یک جایزه بزرگ مالی می‌تواند سرنوشت و زندگی یک نفر را برای همیشه تغییر دهد، اما برخی دیگر از جایزه‌ها، آنقدرها از نظر مالی تاثیرگذار نیست و بیشتر برای تشویق افراد طراحی شده است.

همه ما خاطره‌هایی از جوایزی داریم که به شاگردهای اول در مدرسه اهدا می‌شد. آن جوایز نه تنها افراد کوشاتر را مورد تقدیر قرار می‌داد بلکه دیگران را نیز به کار بیشتر تشویق می‌کرد. برخی از جوایز برای تغییر در دنیا اهدا می‌شود.

برخی از آنها به کسانی اهدا می‌شود که زندگی بشر را در راه و مسیری تغییر داده یا راه جدیدی در چشم‌انداز پیش روی ما گشوده‌اند. جوایز نوبل هر سال به افرادی داده می‌شود که دستاورد آنها مسیرهای جدیدی پیشروی اندیشه بشر گشوده یا باعث الهام‌بخشی مردم جهان شده‌اند، اما برخی دیگر از جوایز برای این طراحی می‌شود که آینده را تغییر دهد.

ارزش مادی آنها شاید کمتر از هزینه‌هایی باشد که پشت پرده تلاش برای دریافت آنها خرج می‌شود، اما آنها باعث ایجاد رقابتی جهانی و تلاش برای تغییر بازی و آینده ما می‌شود. مجموعه جوایز ایکس نیز با چنین فلسفه‌ای طراحی شده است. آنها بیشتر از آن که وعده مالی یا افتخاری برای برندگان خود به ارمغان آورد عرصه‌ای را برای رقابت معرفی می‌کند؛ راهی که آینده و نحوه زیستن ما را در جهان تغییر می‌دهد.

پیتر دیامندیس، مردی است که در راس بنیادی قرار دارد و جایزه ایکس را طراحی کرده است. بنیادی که او تاسیس کرده با حمایت افراد و سازمان‌های خصوصی و دولتی بوده است و این جوایز را برای تغییرات پیشگامانه و بنیادی در مسیرهایی که به نفع عامه مردم و توسعه شتاب‌مند فناوریانه است، طراحی می‌کند. تاکنون معروف‌ترین جایزه‌ای که این بنیاد طراحی و اهدا کرده است جایزه انصاری ایکس بوده است؛ جایزه‌ای که باب تازه‌ای را در استفاده تجاری از فضا و ورود بخش خصوصی در فضا گشود. انوشه انصاری، چهره آشنای خانواده انصاری است که از این جایزه حمایت کرد و ده میلیون دلار را برای آن اختصاص داد.

جایزه انصاری

انوشه انصاری که پس از موفقیت در بازار تجاری و کارآفرینی به علاقه اصلی خود یعنی سفر به فضا پرداخته بود، با حمایت از این جایزه، نقش بزرگی در راه‌اندازی پروازهای تجاری - فضایی و آغاز عصر توریسم فضایی بازی کرد. انوشه انصاری بعدها خود به عنوان نخستین فضاورد ایرانی‌الاصل و نخستین بانوی فضاگرد جهان به ایستگاه بین‌المللی فضایی نیز سفر کرد، اما این جایزه انصاری بود که گام بزرگ را برداشت. این جایزه به گروهی اهدا می‌شد که موفق می‌شدند در بازه زمانی مشخصی برای دو بار با کمک فضایی‌هایی که در بخش خصوصی طراحی و ساخته شده باشد، سفری زیرمرداری را با شرایط خاصی (از جمله حجم محموله، ایمنی و تکرار پرواز در بازه معین) با موفقیت به انجام برسانند. این جایزه سال 2004 به تیمی که فضایی‌های شماره یک را طراحی کرده بود، اهدا شد.

چندی بعد ریچارد برانسون براساس این طرح، شرکت ویرجین گالاکتیک را بنیان گذاشت که احتمالاً از امسال یا اوایل سال آینده پروازهای توریستی فضایی را رسماً آغاز خواهد کرد. به این ترتیب بود که جایزه انصاری ایکس راه را به سوی واقعیت بخشیدن به رویای توریسم فضایی ارزان قیمت (به نسبت آنچه تاکنون وجود داشته است) باز کرد.

جوایز دیگر این بنیاد نیز به حوزه‌های پیشرو اختصاص دارد. جایزه اتوموتیو این بنیاد سال 2010 به طرحی تعلق گرفت که توانست نمونه‌ای از خودروی فوق بهینه را بسازد. خودرویی که در صد کیلومتر تنها 2/35 لیتر سوخت بسوزاند و تولید آلودگی آن کمتر از معادل 200 گرم دی‌اکسیدکربن در هر مایل باشد.

جایزه‌های برای باستان‌شناسی ژن‌ها

جایزه دیگر این بنیاد که هنوز در حال رقابت است سال 2006 معرفی شد و جایزه‌ای است که به گروهی تعلق می‌گیرد که روشی ارائه

کند که با کمک آن بتوان ژنوم صد نفر را در مدت کمتر از ده روز با دقت بیش از 98 درصد و با هزینه کمتر از ده هزار دلار برای هر ژنوم مشخص کند. برنده این جایزه باعث خواهد شد تعیین ژنوم انسان با دقتی بالا و هزینه پایین در دسترس باشد تا امکانات بسیاری که پشت این افق قرار گرفته به سلامت بیشتر بشر کمک کند.

جایزه دیگر این بنیاد که این بار از حمایت گوگل برخوردار است، جایزه‌ای است که بار دیگر آینده ما در سفر به فضا را تغییر می‌دهد. اگر جایزه انصاری درهای سفرهای زیرمرداری را به روی بخش خصوصی باز کرد این جایزه قصد دارد امکان کاوش علمی قمر زمین را به روی این بخش باز کند.

نکته: مجموعه جوایز ایکس بیشتر از آن که وعده مالی یا افتخاری برای برندگان خود به ارمغان آورد عرصه‌ای را برای رقابت معرفی می‌کند؛ راهی که آینده و نحوه زیستن ما را در جهان تغییر می‌دهد
این جایزه در بخش اصلی خود قرار است به تیمی اهدا شود که بتواند با امکانات و سرمایه بخش خصوصی سفینه‌ای طراحی کند که با موفقیت به ماه اعزام شده و یک روبات مه‌نورد را بر سطح قمر زمین فرود بیاورد. این روبات باید بتواند حداقل 500 متر را روی سطح ماه حرکت کند و تصاویر و داده‌هایی را به زمین بازگرداند.

بخش دیگری از این جایزه که به بخش جنبی معروف است برای فعالیت‌های اضافی در ماه تخصیص داده شده است. یکی از آنها برای فرود در یکی از سایت‌های فرود ماموریت‌های آپولو و تهیه و ارسال تصاویری است که از این محل تهیه می‌کند. البته برخی منتقدان با این بخش از جایزه مخالفت کرده‌اند. آنها می‌گویند سایت‌های فرود آپولو‌ها روی ماه نوعی سایت باستانی و میراث بشری روی ماه است که نباید به محدوده آن تعرض کرد. یکی دیگر از این جایزه‌های جنبی به تیمی اهدا می‌شود که بتواند مسافتی بیش از 10 برابر مقدار تعیین شده در جایزه اصلی را ماه‌نوردی کند.

ابتدا ناسا مایل بود حمایت از این جایزه را بر عهده بگیرد و قرار بود 20 میلیون دلار را برای این امر اختصاص دهد، اما از آنجا که ناسا سازمانی دولتی است که از مالیات‌های مردم ایالات متحده اداره می‌شود باید جوایزی که از آن پشتیبانی می‌کند تنها به تیم‌ها و افراد آمریکایی اهدا شود. به همین دلیل امکان حضور تیم‌های بین‌المللی در این رقابت وجود نداشت. ابتدا مذاکراتی با آژانس فضایی اروپا و ژاپن برای حمایت از بخش بین‌المللی این رقابت صورت گرفت، اما زمانی که در مراسم جمع‌آوری پشتیبان‌های مالی برای بنیاد ایکس پرایز، پیتر دیامندیس این ایده را با مدیران موسس گوگل مطرح کرد آنها نه تنها حمایت از این جایزه را متقبل شدند که مبلغ ده میلیون دلار نیز به جایزه اولیه‌ای که قرار بود ناسا بر عهده بگیرد، افزودند و به این ترتیب مجموعه جایزه ایکس پرایز برای کاوش ماه به 30 میلیون دلار رسید و نام گوگل نیز به پیشوند این جایزه افزوده شد. جایزه‌ای که به ماه 2/0 نیز مشهور شده است.

رقابت گوگل لیونار ایکس پرایز باعث شد گروه‌های زیادی در این باره به تکاپو بیفتند و وارد این مسابقه شوند. در کل 35 گروه در مرحله اول وارد این رقابت شدند. بسیاری از آنها در میانه راه از مسابقه انصراف دادند که بیشتر به دلیل عدم امکان توسعه فناوری مورد نیاز یا کمبود سرمایه مورد نیازشان بود. چندی پیش چهار گروه پیشرو در این رقابت از 170 دانشمند ماه‌شناس دعوت کردند تا در برلین جمع شوند و ضمن آشنایی با طرح‌های آنها، پیشنهادهای خود را برای محموله علمی که روبات‌های این تیم‌ها می‌توانند به ماه ببرند، مطرح کنند.

انتظار می‌رود تا سال 2015 تکلیف این جایزه نیز مشخص شود. ماموریت نهایی با هماهنگی سازمان‌های فضایی اروپا و ناسا انجام خواهد شد و از برخی زیرساخت‌های ناسا برای دریافت پیام این سفینه‌ها استفاده خواهد شد. اگر فکر می‌کنید این ایده که بخش خصوص زحمت سفر به ماه را به خود بدهد رویا پردازانه است، به یاد بیاورید همین اواخر پیش پیتر دیامندیس، مدیر بنیاد ایکس پرایز همراه گروهی از چهره‌های برجسته علمی، فضایی و آینده‌نگر تاسیس شرکتی به نام منابع سیاره‌ای را اعلام کرد. این شرکت قرار است با اتکا به بخش خصوصی دست به معدن‌کاوی در سیارک‌های نزدیک منظومه شمسی بزند و از این طریق سود اقتصادی به دست بیاورد.

بخش خصوصی وارد فضا شده و این روندی است که به نظر می‌رسد روز به روز بیشتر شاهد رشد آن خواهیم بود. جوایزی مانند ایکس پرایز راه‌های تازه را پیش روی آینده بشریت باز می‌کند. مسیری که معلوم نیست به آینده‌ای درخشان یا تیره ختم شود، اما قطعاً مسیری تازه و راهی نو است.

ایکس پرایز از جمله جایزه‌هایی است که ارزش آن دربرانگیختن و باز کردن راهی است که زندگی بشر را به طور اساسی تغییر می‌دهد.

پوریا ناظمی / جام‌جم